

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2958/2020
16.09.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Јелене Боровац и Драгане Маринковић, чланова већа, у парници тужиле-противтужене АА из ..., са боравиштем у ..., чији је пуномоћник Срђан Трајчевски, адвокат из ..., против туженог-противтужиоца ББ из ..., чији је пуномоћник Анкица Мишков, адвокат из ..., ради вршења родитељског права, одлучујући о ревизији туженог-противтужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 111/20 од 11.05.2020. године, у седници одржаној 16.09.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог-противтужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 111/20 од 11.05.2020. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Сомбору П2 698/18 од 18.12.2019. године, разведен је брак парничних странака закључен 20.03. 2012. године у ..., Република Заједничка деца парничних странака млт. ВВ, рођена године и млт. ..., рођена године, поверене су на самостално вршење родитељског права мајци АА. Уређен је начин одржавања личних односа млт. деце странака са оцем ББ, на начин ближе описан у том делу изреке. Одбијен је тужбени захтев којим је предложено да се уреди начин одржавања личних односа млт. деце странака са оцем, на начин ближе описан у том делу изреке. Обавезан је тужени као отац да на име свог доприноса за издржавање малолетне деце плаћа месечно по 12.000,00 динара (укупно 24.000,00 динара), на начин ближе описан у том делу изреке. Одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж2 111/20 од 11.05.2020. године, одбијене су као неосноване жалбе парничних странака и потврђена првостепена пресуда у побијеном делу одлуке о самосталном вршењу родитељског права, начину одржавања личних односа млт. деце странака са оцем и доприносу оца за издржавање млт. деце, као и одлука о трошковима поступка. Одбијен је захтев парничних странака за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне другостепене пресуде тужени-противтужилац је изјавио ревизију (а затим је доставио и допуну ревизије) због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужилца-противтужена је поднела одговор на ревизију, са предлогом да се ревизија одбије као неоснована.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“, број 72/11 ... 55/14), у вези члана 202. Породичног закона и нашао да ревизија није основана.

У спроведеном поступку нема битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Неосновани су ревизијски наводи да је другостепени суд учинио битну повреду из члана 374. став 1. у вези члана 8. ЗПП-а, јер је другостепени суд правилно применио све одредбе овог закона и за своју одлуку дао правилне, јасне и непротивречне разлоге о свим битним чињеницама. Супротно тврдњи ревидента ревизијски суд сматра да је другостепени суд оценио све жалбене наводе који су од значаја за пресуђење ове парнице.

Према утврђеном чињеничном стању, брак парничних странака је закључен 20.03.2012. године у ..., Република Током трајања брачне заједнице парничне странке су живе у Републици ..., где је ... године, рођена њихова ћерка ВВ, а потом у Републици Србији, где је године, рођена њихова ћерка ГГ. По повратку у РС парничне странке су са малолетном децом живе у домаћинству мајке туженог-противтужиоца, а затим су због нарушених међусобних односа (физичког сукоба свекрве и снаје) наставили заједнички живот са млт.ћеркама у изнајмљеном стану. Међутим, због озбиљно и трајно поремећених односа међу парничним странкама, као и због физичког сукоба у породичном аутомобилу 21.11.2018. године, тужилца је са малолетном децом трајно напустила заједницу живота са туженим када је (због изречене мере насиља у породици према супругу) смештена у Сигурну кућу у Парничне странке су међусобно поднеле кривичне пријаве због кривичног дела насиља у породици извршеног на начин ближе описан у нижестепеним пресудама. По пријавама које се односе на парничне странке, више пута је интервенисала полиција (према извештају МУП ПУ Сомбор од 22.10.2019. године, било је 15. пријава) и о томе обавештавала надлежни Центар за социјални рад и јавног тужиоца. Привременом мером Основног суда у Сомбору П2 698/18 од 21.01.2019. године, уређен је начин одржавања личних односа између малолетне деце и оца и изречена забрана преласка границе млт. деце са мајком. Тужени-отац је прекршио ову привремену меру тако што није вратио млт. децу мајци, па малолетна деца странака од половине септембра 2019. године живе код оца- тужиоца, а он је прекинуо комуникацију са мајком деце и сарадњу са Центром за социјални рад Сомбор. Мајка није успоставила контакт са децом иако је више пута покушавала. Привременом мером од 09.10.2019. године мал. ћерке поверене су на старање тужилци која ће самостално вршити родитељско право. Уређени су лични односи ћерки са туженим, који је обавезан да износом по 10.000,00 динара месечно доприноси њиховом издржавању, а одбијен је захтев туженог-оца да се млт. деца повере њему на самостално вршење родитељског права. Тужилца (рођена године), је завршила основне студије Живи у изнајмљеном двособном комфорном стану. Остварује приходе тако што обавља послове ... и држи часове ... језика (уживо и „онлајн“). Финансијски јој помаже породица која јој из Републике ... шаље 150 евра месечно. Тужени (рођен ... године), завршио је факултет за ..., као и факултет за Запослен је у ... радњи и остварује месечну зараду од 600-700 евра. У радњи ради и његова мајка која је пензионер и остварује пензију од 150 евра. Живи у изнајмљеном

стану од 54м². Комунални трошкови домаћинства износе 200 до 250 евра месечно. Тренутно се млт. деца налазе код њега. У бризи око деце помажу му мајка и сестра. Малолетна деца уписана су у вртић (који тренутно не похађају). Утврђено је да је за издржавање малолетне деце потребан износ од по 200 евра месечно. На основу налаза и стручног мишљења Центра за социјални рад Сомбор 18.09.2019.године и налаза и мишљења стручног тима Клиничког центра Војводина-Клинике за психијатрију, утврђено је да је тужиља процењена као заинтересован, ангажован и одговоран родитељ који има капацитете и уме да препозна и на адекватан начин задовољи потребе малолетне деце и која није негативно утицала на њихов однос са оцем-туженим, тако да деца воле оба родитеља и уживају у контакту са њима. Приликом одлучивања коме од родитеља малолетна деца треба да буду поверена предност је дата мајци с обзиром на њихов узраст и потребе деце женског пола и чињеницу да је мајка подржавала редовне контакте деце са оцем, а да је отац након доношења решења о привременој мери, прекршио одређену привремену меру, тако што није вратио млт. децу мајци, па малолетна деца странака од половине септембра 2019. године живе код оца- тужиоца. Малолетну децу треба поверити мајци ради самосталног вршења родитељског права, а са оцем да одржавају личне односе уторком и четвртком од 13,00 часова до 18,00 часова и сваког другог викенда у месецу од петка од 18,00 часова до недеље до 18,00 часова.

Код утврђеног чињеничног стања правилно су нижестепени судови применили материјално право када су тужилји доделили самостално вршење родитељског права, а туженог обавезали на издржавање и уредили начин одржавања личних односа малолетне деце и туженог.

Из одредби члана 3. Конвенције о правима детета и чланова 6. и 266. став 1. Породичног закона, произилази да је у спору за вршење, односно лишење родитељског права, суд увек дужан да се руководи најбољим интересом детета. У конкретном случају, правилно су примењене наведене законске одредбе, у ситуацији када је брачна заједница парничних странака прекинута и када они немају заједничко пребивалиште, односно заједничко место становања, као и одредба члана 77. Породичног закона, када је одређено да ће родитељско право над малолетном заједничком децом парничних странака вршити мајка – тужиља, те уређен начин одржавања личних односа мал. деце са оцем, као родитељем са којим деца не живе. Приликом доношења ове одлуке суд је поступио у смислу члана 270. Породичног закона који налаже да је пре него што донесе одлуку о заштити права детета или о вршењу односно лишењу родитељског права суд дужан да затражи налаз и стручно мишљење органа старатељства, породичног саветовалишта или друге установе специјализовне за посредовање у породичним односима. Имајући у виду цитирану законску одредбу, као и чињеницу да суд не располаже стручним знањем које је потребно да би се разјасниле и утврдиле све чињенице од значаја за одлуку о поверавању малолетне деце једном од родитеља, суд је исправно поступио када је ради утврђивања тих околности затражио мишљење Центра за социјални рад Сомбор и вештака Клиничког центра Војводина др. Светлане Ивановић-Ковачевић, специјалисте психијатрије и доц. др. Валентине Шобот, специјалисте психологије. Из свих изведених доказа произилази закључак да малолетну децу парничних странака, после престанка брачне заједнице, треба поверити на старање мајци која ће самостално вршити родитељско право. Ова одлука не искључује туженог-противтужиоца као оца да се стара о мал. ВВ и ГГ и учествује у њиховом подизању, васпитању и образовању, а то право туженог-противтужиоца не угрожава, како је то утврђено, ни тужиља-противтужена својим понашањем. Напротив,

утврђено је да тужилца-противтужена као мајка уважава улогу и значај оца и подржава његове редовне и несметане контакте са малолетном децом.

Из наведених разлога, неосновани су и наводи ревизије туженог-противтужиоца да тужилца-противтужена није подобан родитељ да самостално врши родитељско право, имајући у виду да у поступку пред нижестепеним судом утврђено да тужилца-противтужена својим понашањем није на било који начин поступила супротно најбољем интересу малолетне деце, нити да је предузимала радње којима би децу удаљила од оца, није негативно утицала на њихов међусобни однос нити је туженог искључила, односно онемогућила му да учествује у старању о малолетним девојчицама. Ово имајући у виду као и спремност и мотивацију мајке да се о њима стара, а да не постоје недостаци који би умањили њен родитељски капацитет, чиме се мајка легитимише као родитељ који пружа веће гаранције за правилан развој и васпитавање детета. Са друге стране, тужени не само што је прекршио привремену меру и задржао децу противно одређеном моделу виђања, већ својим понашањем онемогућава нормално функционисање и живот деце и тужилце као родитеља, чиме права и дужности родитеља несавесно врши. Није од утицаја ни инсистирање туженог-противтужиоца у ревизији да настави да брине о малолетној деци (коју је задржао противно одређеној привременој мери), јер наводи ревизије и целокупно понашање туженог указују да он тренутно нема правилан увид у своје вршење родитељског права и да не процењује тренутно најбољи интерес своје деце. Такође, на основу стручног мишљења надлежног органа које је дато јасно, недвосмислено, у складу са правилима струке и које наводима туженог-противтужиоца није доведено у сумњу, утврђени су разлози због којих мал. ВВ и ГГ, у узрасту у коме се налазе, треба поверити на старање мајци. па је правилна одлука о тужбеном захтеву донета на основу изведених доказа. При томе, најбољи интерес детета је један од комплементарних принципа који произилази из Конвенције о правима детета и представља правни стандард који је увек приоритетан када се одлучује о заштити права и интереса детета, а цени се према околностима сваког конкретног случаја.

На основу члана 61. Породичног закона-ПЗ уређен је на начин одржавања личних односа туженог као оца са малолетном децом која неће живети у његовом породичном домаћинству. Начин одржавања личних односа уређен је с обзиром на потребе малолетне деце и туженог, имајући у виду мишљења Центра за социјални рад Сомбор и вештака (који су стручно мишљење дали и на основу извода из медицинске документације и уредног контакта са мал. децом). По оцени Врховног касационог суда, одређени модел виђања оца и деце је оптималан имајући у виду узраст млт. деце, а да ће тај модел допринети успостављању квалитетних и блиских односа оца и деце и омогућити да тужени као отац има значајну улогу и увид у подизање и васпитање своје деце. Са друге стране, како малолетна деца буду расла тужени-противтужилац има могућност да се са законском заступницом договори око проширења модела виђања, али и да евентуално то своје право оствари у другој парници. При томе, тужени-противтужилац у образложењу ревизије не указује посебно на погрешну примену материјалног права у односу на одлуку о одређеном моделу виђања.

Наводи ревизије којима се указује да је тужилца грубо занемаривала своје дужности из садржине родитељског права, тако што су деца неухрањена, дехидрирана и депресивна, демантовани су стручним мишљењем Центра за социјални рад, који је сачинио налаз на основу уредног контакта са тужилом и у складу са правилима струке. Такође, налаз Центра за социјални рад Сомбор и налаз др. Светлане Ивановић-

Ковачевић и доц. др.Валентине Шобот, сагласни су у погледу односа тужене према својим родитељским обавезама према малолетној деци. Наиме, утврђено је да тужиља као мајка није злоупотребљавала нити занемаривала дужности из садржине родитељског права, па је и по налажењу Врховног касационог суда побијена пресуда донета правилном примном материјалног права из наведених одредби Породичног закона, при чему је суд у свему поштовао своју обавезу прописану чланом 266. став 1. Породичног закона, руководећи се најбољим интересом малолетног детета.

Правилно су процењене и месечне потребе деце и тужени обавезан да доприноси њиховом издржавању на основу члана 154. став 1. и 160. до 162. ПЗ, Досуђеним износом издржавања обезбеђује се подмиривање потреба малолетне деце странака и осигурава исти стандард који имају њихови родитељи, при чему егзистенција туженог није угрожена, док ће остала средства потребна за издржавање деце обезбедити мајка, не само новцем, него и старањем о деци, а у образложењу ревизије не указује се посебно на погрешну примену материјалног права у односу на одлуку о његовом доприносу за издржавање малолетне деце.

Осталим наводима ревизије понављају се жалбени разлози о којима се другостепени суд већ изјаснио, дајући разлоге које прихвата и Врховни касациони суд.

На основу члана 414. ЗПП одлучено је као у изреци.

Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић